

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vera Sapientia Virtute Et Tranquillitate Animi Enchiridion DD. Evcherii Lvgdvnensis, Martini Bracarensis, & Magni Wigonis, Antistitum

Eucherius <Lugdunensis>

Martinus <Bracarensis>

Magnus <Wigo>

Monachii, 1639

D. Evcherii, Lvgdunensis Episcopi, ad Valerianum Cognatum suum,
Epistola Paraenetica; ab amore studioq; profanae Philosophiae, ad verae
pietatis, vereque Sapientiae studium prouocans. De vera ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10188

I
D. EVCHERII, LVG-
dunensis Episcopi, ad
Valerianum Cogna-
tum suum, Epistola,
Parænctica; ab amore
studioq; profanæ Phi-
losophiæ, ad veræ pie-
tatis, veræque Sapien-
tiæ studiũ prouocans.

BEne alligantur vin-
culo sanguinis, qui
vinculo consocian-
tur amoris: sic &
nobis quoque admodum glo-
riari pro hoc ipso Dei munere
licet, quos perinde charitas,
vt propinquitatis nectit, coar-
ctant-

Etántque in vnum affectum,
duæ necessitudines, quarum
alteram à Parentibus carnis
nostræ accepimus, alteram à
nobis sumpsimus. Geminum
hoc vinculum quo (confœ-
derantibus nos hinc genere,
hinc dilectione) connecti-
mur, hæc me paulò latiùs ad
te exarare compulit, vt com-
mendarem animo tuo cau-
sam animæ tuæ, verámque il-
lam beatitudinem, & æter-
narum rerum capacem, opus
nostræ professionis assererẽ.
Nam cum te æquè ac me di-
ligam, necesse est, vt sumum
bonum assequi te, tanquam
me alterum cupiam. Et qui-
dem

De vera Sapientia. 3

dem à professione vitæ sanctæ pio etiam non abhorres ingenio, qui ea quæ sacræ institutiones docent, præuenisti in plurimis præcoquâ morum felicitate, vt mihi videaris quædam religionis officia quasi per prouidam occupasse naturam. Domini ac Dei nostri iam in hoc erga te indulgentia, cuius gratia est quod diuina in te doctrina bona sua pro parte inuenire potest, pro parte conferre. Quamuis autem in maximos seculi apices patre soceróque elatus, illustribus ex utroque titulis ambiaris, ego tamen longè superioris in te honoris

ris

ris fastigia concupisco: tēque non ad terrenarum, sed ad cęlestium, nec ad seculi, sed ad seculorum dignitatem voco. Certa quippe & inoblitterabilis hęc gloria est, æternitate gloriari. Loquar ergo apud te non sapientiam huius seculi, sed illam sapientiam arcanam, absconditam, quam prædestinavit Deus ante secula, in gloriam nostrā. Loquar tecum multo studio tui, mei admodum parum prouidus, qui plus in te, quid velim, quàm in me quid possim, consideravi.

I. Primum instituti atq; in lucem editi hominis officium est

est

De vera Sapientia. 5

est (mi Valeriane charissime)
proprium cognoscere aucto-
rem, cognitúmque suscipere:
vitámque, id est diuinum do-
num in diuinum officium,
cultúmque conferre: vt quod
Dei munere sumsit, Dei de-
uotione consummetur, at-
que id, quod ab eodem indi-
gnus cepit, eidem subiectus
impendat. Sanâ quippe opi-
nionem agimur, vt eductos nos
sicut ab ipso, ita ipsi arbitre-
mur. Vnde ille, planéque ma-
gnificè perspicit Creatoris no-
stri in effingendo homine
sententiam, quisquis ita in-
telligit quod nos & ipse & si-
bi fecit. Optimum deinde est,

cu-

curam principalē animæ impendere, vt quæ utilitate prior est, non sit consideratione posterior. Primas apud nos curas, quæ prima habentur, obtineant, summâsque sibi sollicitudinis partes salus, quæ summa est, vendicet. hæc nos occupet in præsidium ac tutelam sui, iam non planè prima, sed sola, Omnia vincat eo studio, quo præcedit omnia. summam debemus obseruantiam Deo, animæ deinde maximam: atque ita tamen istud est, vt cùm vtrumque præcipuum sit, obseruari alterum sine altero nequaquam posse videatur. Ita quis-

quis

De vera Sapientia. 7

quis Deo satisfecerit, animæ
necesse est iam consuluerit :
& rursus, qui animæ consulu-
erit, necesse est Deo iam sa-
tis fecerit. Sic de summo apud
nos vtraque res transigitur
utili coacta compendio, vt si
quis vnum sedulo impleue-
rit, vtrumq; contulerit : quia
ineffabili benignitate diuinâ,
ipsa utilitas fit Dei sacrificiũ.
Multus corpori curationum
usus impenditur ; multum
huic operæ in spem medelæ
datur. Numquid medicinam
anima non meretur ? Et si va-
ria corpori auxilia studio tu-
endæ sanitatis adhibentur,
fas non est tamen animam
velut

velut exclusam iacere & quasi neglectam morbis suis intabescere, atque vnam à proprijs remedijs exulare, immò verò plura animæ conferenda sunt, si corpori tanta præstantur. Nam si rectè quidam carnem hanc famulam, animam verò dominam esse dixerunt; non oportet posteriore loco nos dominam ponere, ac famulam iniquo iure præferre. Meritò poscit studia maiora pars melior: quia omni nobis cura illuc respiciendum est, vbi substantiæ nostræ abundantior dignitas constitit. Congruum non est in hoc honore nostræ sollicitudi-

De vera Sapientia. 9

tudinis eam nos subijcere pe-
iori. Caro siquidem proclivis
in vitia, ad terram nos tan-
quam in originem suam re-
uocat: hæc verò veniens à
patre luminum, sicut ferri i-
gnibus mos est, in superiora
nititur. Hæc in nobis imago
Dei, hoc preciosum est diuini
muneris pignus, hanc omni
ope, hanc sumis viribus tuea-
mur; hanc si regimus & con-
seruamus, Dei depositum
tuemur. Quis exstruendi, nisi
cùm fundamenta jeceris, lo-
cus est? Superædificare cæte-
ras utilitates destinanti, salus
fundamentum est. Cæterum
quomodo quispiam sequen-

B

tia

tia addat, si nec prima possederit? Vnde succedentium augebitur incrementis, si anteriorum deficiatur exordijs? Quomodo interesse putet beatitudini, cum desit etiam salutis? Indigens vitæ, unde abundare felici vitâ potest? Aut quid prodest si adijciat cibis, non habens unde consulendum est animæ? de qua & Dominus noster IESVS CHRISTVS ait: *Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur?* proinde non potest vlla compendij causa consistere, si constet animæ interuenire dispensen-

De vera Sapientia. II

spendium, Vbi salutis dam-
num est, illic vtique iam lu-
crum nullum est. Quò enim
lucrũ capiatur, nisi capiendi
sedes inconcussa seruetur?
Atq; idcirco ad illud lucrum
verum, ad illud sanctum ex-
petendũque commercium,
dum tempus est, propere-
mus. Párrere possunt æternam
vitam pauci dies, qui tamen
dies etiamsi illæsam atque in-
contaminatam vitæ beatitu-
dinem possiderent, tamen,
quia pauci essent, paruo æsti-
mandi erant. Nihil enim est
magnum re, quod paruum
tempore: nec longis dilata-
tur gaudijs, quidquid arcto fi-

ne concluditur. Breuem vtilitatem seculi istius, breuia habent commoda. rectè ergo etiam bono brevis vitæ, perpetuæ vitæ commodum præponendum videretur: quia illa esset temporalis, hæc æterna felicitas: quia fragile esset breuibus bonis perfrui, tutum gaudere perpetuis. Nunc verò æterna vita beatissima est. Nam quid felicius æterna vita dici potest? hæc verò brevis ita breuissima, vt ærumnosissima: quæ vndique circumstantium dolorum vrgetur incommodis, & deficientibus fatigatur malis, dum accidentium iactatur iniurijs.

rijs. Quid enim tam infidum, tam varium, tam calamitosum, quam vitæ istius cursus est? quæ plena laboris est, plena sollicitudinis, plena curarum, ipsorum quoque plena discriminum, & per ancipites distracta casus, fit corporis vexationibus inquieta, animi angoribus anxia, periculorum turbinibus incerta.

II. Quæ utique utilitas, quæ ratio non expeti bona æterna, sequi temporaria, etiam mala? nonne vides ut etiam in hac vita quisque prouidus locum aut agrum in quo diutius se commoraturum putat, copiosis in usum

faciat impendijs: & vbi paruo quis erit tempore, parua prouidet: & vbi maiore, maiora procurat? Nobis quoque quia in præsentiarum breuissimum angustijs coarctantibus tempus est, in futuro secula erunt; competentibus copijs vitam exaugemus æternam, competentibus instruamus exiguam; ne prouisione peruersâ impendamus breui tempori curam maximam, & maximo tempori curam breuem.

III. Atque haud scio ad hanc beatissimã vitam quid compellere nos ocyùs aut efficacius debeat, an ipsa futu-

ra vitæ commoda, quæ pro-
mittuntur, an præsentis vitæ
incommoda, quæ videntur.
Inde nos illa blandissimè
prouocant, hinc ista vehe-
menter exturbant. Proinde
cùm in meliorem partem et-
iam pessima suffragentur, si
bonis non illicimur, malis
extrudamur. Ad incitamen-
tum meliorum optima dete-
rioribus concinunt, & in
eandem vtilitatem diuersa
concurrunt. Nam dum alia
nos inuitant, alia fugant, in-
melius vtraque nos sollici-
tant.

IV. Nam si hominum quis-
piam clarus ac locuples in-

locum liberorum te adoptaturus acciret, ires per oppositas rerum difficultates, & per quamuis longi recessus iter uectatus accurreres. Deus vniuersitatis rerumque dominus te in adoptionem vocat, illud, si velis, tibi blandum Filij nomen impartiens, quo Deum nostrum, Vnicum suum nuncupat, & non accensus raperis? non properus vrgeris, ne conditionem tantam celeri occursum mors festina praripiat? atque ad hanc obtinendam tu non inuias terræ solitudines, nec longinqui maris incerta penetrabis? Cū volueris, hæc adoptio tui, te-

cum

cum est. Num quidnam se-
gnes ac desides nos res ista
habeat, idcirco quia tam
prompta quàm maxima? quò
duriùs hanc conditionē diffi-
mulatores experientur. Tan-
tò enim nolentibus pernicio-
sior, quantò est volentibus
promptior.

V. Certe cupiditas vitæ est
istud, quod nos delectatione
rei præsentis innexuit. Ergo
amantes vitam, hortamur ad
vitam. Vera ratio est persua-
dendi, cùm id poscitur, vt im-
petremus à vobis, quod con-
cupiscitis. Pro vita quam di-
ligitis, legatione apud vos
fungimur: & hanc quam o-

B 5 mnes

omnes exiguam amatis, infirmam ut ametis æternam. Quam quo pacto amemus, nescio, si non hanc, quam amamus, esse quàm speciosissimam cupimus. Itaque istud quod & cùm arctum sit placeat; placeat magis, si potest esse perpetuum: & quod apud nos pretium habet cùm finem habeat, sit nobis supra pretium, si potest esse sine fine. Rectum sit proinde minorem vitam prospexisse maiori, ut ad alteram nobis, sed per hanc transitus construatur: quam utique non conuenit sociæ commodis, obliquis interuenire consilijs. nõ
se

se opponat vt obsit, vt no-
ceat. Absurdum quippe at-
que contrarium est, vt vitæ
detrimentum afferat amor
vitæ. Igitur siue vitam hanc
contemnendam putas, siue
complectendam, in vtroque
facilis negotij mea causa est.
Nā si spernitur, vna est sper-
nēdi ratio, vt melior appeta-
tur. Et si diligitur, tantò ma-
gis est diligenda, quæ maior
est. Ego tamen desiderauē-
rim, vt hanc pro experimen-
tis sui habeas vt molestissi-
mam, atque incertis fatiga-
tionibus inquietā, sicuti est,
iudices, eamq; cum occupa-
tionibus spernas ac respuas.

VI. Abrumpatur illa interminabilis secularium negotiorum catena, & ille de necessitatibus multis vnus per totam vitam labor. dirumpamus inanium curarū vincula, quorum succedentibus sibi nexibus implicaris, in quibus semper occupatio nostra quasi incipit. Remoueantur illæ tam vacuæ, quæ coherentes sibi causæ, in quibus quoad viuitur, studium mortalium, dum subinde negotijs inchoatur, nunquam finitur. Quarum rerum infatigabilis intentio iam breuē & arctam per se vitam, hanc etiam arctissimam reddidit.

Per

De vera Sapientia. 21

Per quæ etiam nunc vana
gaudia, nunc acerbi mœro-
res, nunc anxia vota, nunc
suspecti metus veniunt. Abij-
ciantur postremò illa omnia,
quæ præsentem hanc vitam
faciunt, breuem occupatio-
ni, longam dolori. Repudie-
mus mundi parum fidi vitam
vtrouique suspectam: apud
quam perinde alta atque hu-
milia parum tuta sunt. Ob-
teruntur humilitate depres-
sa, nutant celsa fastigio. Pone
quem volueris statum; non
apud infima istic, non apud
summa requiescitur: grauem
turbinis sortem vtraq; con-
ditio non effugit, subiacet.

contumeliæ minor, maior
inuidiæ.

VII. Duæ res præcipuæ
sunt, vt arbitror, quæ maxi-
mè homines in negotijs secu-
li vinctos tenent, & eblandi-
tis sensibus captos, illecebri-
so amore constringunt: opū
voluptas & honorum digni-
tas. Quarum prior non vo-
luptas, sed egestas: sequens,
nō dignitas, sed vanitas nun-
cupanda est. hæc vtraque al-
ternis nodis irretitis gressum
impedit, fallax complexa col-
legium: hæc pestiferè pecto-
ribus humanis blanda desi-
derijs vitia inspirant, defati-
gatâsque mentes mortalium

faci-

facili iucunditate sollicitant.
Nam quid istis opibus (vt de
his primùm dicam) pernicio-
sius, quæ rarò nisi cum iniu-
stitia congeruntur? Tali ad-
ministratore res ista capitur,
tali custode seruatur. *Radix,*
enim, inquit, *omnium malo-*
rum cupiditas. Adeò quædam
societas est pæne etiam no-
minis, duabus his rebus, vitijs
& diuitijs. Numquid nam
non opes istæ quædam ma-
teria contumeliarum sunt?
vnde etiam quidam nostro-
rum ait: quid enim aliud sunt
diuitiæ, nisi pignora iniuriæ?
Numquid non velut exposi-
ta improbis præmia, factioso-
rum

rum

rum oculos animosque pro-
nocant, proscriptionesque
ipsas quodammodo ostentant,
& inuitant? Sed fac vt ista
non accidant, numquid quò
post nos errantes fugientes-
que commigrent, certi esse
possumus? *Thesaurizat*, in-
quit, & *ignorat cui congreget*
ea. Sed fac vt veniat hæres ex
voto; numquid non sæpe
censum hæres intercipit, o-
pesque congestas aut filius
malè educatus, aut gener-
malè electus absument? quid
diuitiæ istæ in se voluptatis
habent, quarum est & misera
possessio, & incerta transmis-
sio? quò deuius ac præceptis

ho-

hominum amor raperis? scis
ea quæ tibi obueniunt dili-
gere & ipsum te diligere ne-
scis? foris est quod amas, ex-
trà te est quod concupiscis.
Reuertere potius in te, vt sis
tibi tu charior quàm tua.
Certè si ad te quispiam re-
rum haud ignarus accedat,
malis ipsum te amet, quàm
ista quæ tecum sunt: idque
eliges, vt ille vitæ tuæ potius,
quam opibus tuis affectum
suum conferat. Vis huncho-
mini fidem seruare, non re-
bus. Quod tibi tribuere velis
alium, ipse hoc tibi, qui es ti-
bi fidissimus, tribue. Nos nos
potius amemus, quam no-
stra,

stra. Et hæc quidem aduersus facultates dicta sint.

VIII. In honoribus verò huius mundi, vt cætera taceam, quæ æstimari dignitas potest rerum, cum ad hanc promiscuè cum bonis malis ambitione conscendant, & non vnius meriti viros vnus honor ambiat, dignosque & indignos non iam discernat dignitas, sed confundat? Ita quæ meliores deterioribus præferre debebat, equare cœpit: nouoque modo optimi ac pessimi viri nusquam fere minus discrimen est, quàm in honore. Nónne honor maior est, huiusmodi honore

te inhonorum esse malle, ac
suis magis moribus, quàm
promiscuis honoribus æsti-
mari? Atque hæc ipsa (vt-
cunque se habent) quàm
transuolantia, quàm cadu-
ca sunt? vidimus nuper vi-
ros honore conspicuos, celo-
rum dignitatum insedisse
fastigijs, & diffuso vsque qua-
que censu per orbem patri-
moniũ tetendisse. Cupidita-
tes successibus vicerant, re-
bus vota transcenderant. Sed
priuatas tantùm felicitates
reuoluo. Reges ipsi magno
sublimes imperio, gemisque
fulserunt, horũ tegmina, mi-
rum dictu, textis irradiabant

metallis, diadema distinctis
intermicabat arboribus, splē-
debat instructa palatinis aula
cultibus, auratisque trabi-
bus tecta rutilabant: Eorum
voluntates, iura hominum,
eorum verba, leges appella-
bantur. Quis suprā hominum
verticem potest temporari
felicitate confugere? Ecce
eorum ille ambitus nusquam
est, affluentissimæ quoque o-
pes abierunt, transierunt ipsi
tantarum opum domini. Re-
centium inclitorumque re-
gnorum apud nos iam quæ-
dam fabula est. Omnia illa
quæ hîc erant magna, modò
iam nulla sunt,

IX. Nihil, vt puto, imò vt certò scio, ex illis opibus, honoribus, regnis secum abstulerunt, nisi (si qua in his fuit) fidei pietatisq; substantiam. Sola hæc illos cæterarum rerum egenos, sola profequitur: hæc abeuntes inseparabilis, & quasi fida comitatur. Illâ nunc ope aluntur, in illis nunc diuitijs, in illis tantùm honoribus acquiescunt: hæc bona nunc in beneficijs habent. Quapropter si honoribus opibusque capimur, veris opibus, veris honoribus excitemur. Optimus quisque in cælestes honores, in cælestes opes, terrenos honores,

C ter-

terrenas opes transfert : illuc
vtique, vbi bonorum ac ma-
lorum summa, & inconfusa
discretio est : vbi, quod semel
adipiscimur, semper tene-
mus : vbi, si locus obtinendi
vllus fuerit, amittendi nul-
lus erit.

X. Sed quando de fragili
bonorum temporalium pos-
fessione diximus, aliquid et-
iam nobis, de ipsius breuis
vitæ conditione, dicendum
est. Quid istud, quæso, quid
istud est? Nihil ita quotidie
homines, vt mortem, vident:
nihil ita obliuiscuntur, vt
mortem. Agitur humanum
genus rapida in occasum
mor-

De vera Sapientia. 31

mortalitate, omnisque posteritas succedentium seculorum lege decurrit. Patres nostri præterierunt, nos abibimus, posteri sequentur: velut ex alto vndarum iactus, alijs atque alijs superuenientibus, in litoris extrema franguntur; ita in terminum mortis, succiduae alliduntur ætates. Hæc nos consideratio diebus ac noctibus, hæc nos conditionis nostræ memoria circumstrepit. Debitum vitæ finem, iam iamque affuturum, putemus; qui nobis tanto magis appropinquabit, quanto magis distulit. Vicinum speremus diem, longinquum

esse nescimus: præparemus, ut scriptum est, ad exitum vias nostras. Si cogitamus ista, si ista meditamur, non timebimus mortem timendo. Beati, qui vos iam reconciliaſtis Chriſto. Non magnus mortis iſtos timor infeſtat, qui iam diſſolui optant, & eſſe cum Chriſto; qui ſummum vitæ iſtius diem iam parati, iam quieti in ſilentio exſpectant. Non enim multum refert, quando finiant temporariam, qui tranſeunt in æternam.

XI. Ad negligentiam vitæ, non nos negligentium turba perſuadeat; nec ad damnum
pro-

propriæ salutis, alienis duca-
mur erroribus. Quid nobis
in illo Dei iudicio proderit
multitudo, vbi singuli iudi-
cabuntur, vbi sola examina-
tio meritorum, actus quem-
que, non populus absoluent?
cessent, cessent solatia ma-
lesuada discriminis. Nimi-
rum præstat vitam propagas-
se cum paucioribus; quàm
perdidisse, cum pluribus. At-
que adeò non nos, ad incu-
riam peccatorum, sola pec-
cantium numerositas pertra-
hat; neque hoc, quod sibi
alij parùm consulunt, quæ-
dam nobis efficiatur aucto-
ritas. Obsecro te, delictum

alienum semper, vt opprobrium, respice; nunquam, vt exemplum.

XII. Quod si libet oculos ad exempla conferre, in illam potiùs intende partem, qua, licet pauciores sint, tamen sunt in sua parte copiosissimi: illam, inquam, respice, in qua sunt, qui sapienter intelligunt, quapropter nati sunt; & utique dum adiuuunt, vitæ suæ causam agunt; qui utili opere insignes, atque egregia virtute præstantes, præsentem vitam excolunt, futuram serunt. Nec solùm copiosa horum exempla, verùm etiam magna non desunt. Nam quæ
mun-

mundi nobilitas, qui honores, quæ dignitas, quæ sapientia, quæ facundia, quæ literæ, non se iam ad hanc cœlestis regni militiam contulerunt? Quæ sublimitas, non iam se, ad istud leue, cæleste iugum, cum deditioe submittit? Et sanè supra omnem errorem, atque ignorantiam est, dissimulare quemquam negotium salutis suæ. Possem etiam, nisi longum esset, multos ex innumeris nominatim retexere, quanti in seculo illustrium virorū, hanc arctiorem diuini cultus obseruantiam, vitamque sectati sunt: quorum tamen exem-

C 4 pla,

pla, ne cuncta penitus omit-
tam, cursim pauca subnectā.

XIII. Clemens, vetusta
prosapia Senatorum, atque
etiam ex stirpe Cæsarum, o-
mni scientia refertus, omni-
úmque liberalium artium pe-
ritissimus, ad hanc iustorum
viam transijt; itaque etiam
in ea excellenter effloruit, vt
principi quoque Apostolorum
successor extiterit. Grego-
rius, è Ponto sacerdos, Philo-
sophiâ primus apud mundum,
& eloquentiâ præstans; sed
postea maior præstantiorque
virtutibus, adeò, vt sicut de
hoc historiæ nostræ fides lo-
quitur, inter reliqua admira-
bili-

bilium signa meritorum, precibus huius, atque orationibus mons referatur secessisse, lacus exaruisse. Alius item sanctus, atque eiusdē nominis, Gregorius, æquè litteris ac Philosophiæ deditus, cælestem hanc Philosophiã concupiuit. Cuius etiam, quod ad rem pertinet, nequaquam silendum videtur, quòd Basilium studijs prius secularibus familiarem sibi, & Rhetorices adhuc professioni vacantem, auditorium eius ingressus, manu hunc apprehensum schola abduxit, dicens, Omitte ista, & da salutem operam. Et postea vterque me-

morabilis Sacerdos, reliquit
vterque in Ecclesiæ nostræ li-
bris ingenij sui præclara mo-
nimenta. Paulinus quoque
Nolanus Episcopus peculiaris
re, & beatum Gallia nostræ
exemplum, ingenti quondam
diuitiarum censu, vberissimo
eloquentiæ fonte, ita in sen-
tentiam nostram, proposi-
túmque migravit, vt etiam
cunctas admodum mundi par-
tes eloquio, operibusque re-
sperserit. Hilarius nuper, &
in Italia nunc Antistes Petro-
nius, ambo ex illa plenissima
vt aiunt, mundanæ potestatis
sede; Vnus in religionis, alius
in sacerdotij nomen adscen-
dit.

dit. Et quando clarissimos facundia, Firmianum, Minutium, Cyprianum, Hilarium, Ioannem, Ambrosium, ex illo volumine numerositatis euoluam? Dixerant, credo, & hi sibi, quod quidam nostrorum ait, cum se à sæculo in hanc beatiorē vitam hoc velut stimulo concitaret: Dixerant, credo: quid hoc est? Surgunt indocti & cælum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris, ecce vbi in carne volutamur & sanguine? Dixerant istud, & idcirco ipsi postea vim intulerunt regno. Prolatis ex parte, quos maior fidei nostrę feruor, habuit seculi

culi

culi philosophia, eloquentia,
honoribusque perfunctos. ad
ipsum iam Reges, & illud ca-
put Mundi veniam. Neque
nunc commemorandos pu-
tabo omnes superiores illos
religioni deuotos & regia di-
gnitatis viros: solum mihi
insignes, Dauid pietate, Io-
sias fide, Ezechias humilitate,
ex memoria venerandorum
prouidentur annalium. Non-
nulli quoque ex recentiori-
bus exstiterunt, atque hac
nostra tempestate principes,
qui ad agnitionem veri Regis
propius accesserunt, sumum
que illum Dominorum Do-
minum summa cordis con-

tri.

tritione confessi sunt, attentam diuinæ maiestati reuerentiam etiam vterque sexus ex aula exhibuit. Hi potiùs idonei, vt arbitror ad æmulandum proponantur, quorum exempla cùm habeant de futuris salutem, habent de præsentibus auctoritatem.

XIV. Cernis, vt etiam dies atque anni, & cuncta hæc ornamenta cæli, Dei verbum, mandatumque, infatigabili obseruatione conseruent, præceptorumque eius custodiant irremissa lege famulatum? Numquid nos, quorum ista vsibus fabricata sunt, quorum luminibus ingesta sunt,

sunt, cælestium mandatorum
non nescij, nec diuinæ vo-
luntatis ignari præceptum.
Dei surda aure transibimus?
Et his quidem prædictis mun-
di adminiculis quid in secula
obseruarent, semel iussum
est: nobis verò tot volumini-
bus diuinæ legis iterantur
imperia. Ad hæc saltem, quod
homini ipsi attributum est,
voluntati auctoris parere,
præceptisque eius vacare di-
scat: quia omne istud cum
præbet ministerium, præstat
exemplum. Et tamen si qui
ad auctorem suum redire no-
lunt, num idcirco dominum
suum vitare possint? Aut quò
sup-

fu
fe
D
qu
ci
fo
es
ad
di
ex
nu
bi
ve
ue
fe
Ill
fe
qu
fu

suppetit vt fugiant, qui à Deo
se auertunt? Audiant, sancte
Dauid, audiant te dicentem:
quò ibo à spiritu tuo, & à fa-
cie tua quò fugiam? Si ad-
scendero in cælum, tu illic
es: si descendero ad infernū,
ades. Si sumsero pennas meas
diluculo, & habitauero in
extremis maris, etiā ibi ma-
nus tua deducet me, & tene-
bit me dextera tua. Ergo illi
velint nolint, se domino vni-
uersitatis, etsi voluntate au-
ferunt, iure non subtrahunt.
Illi quidem affectu absunt,
sed ille dominatu adest; ita
quod improuidum & incon-
sultissimū est, errantes clausi,

viuunt extra consideratio-
nem domini & intra potesta-
tem. Etsi vnusquisque de fu-
ga famulum minaci indagine
sectatur, eúmque declinan-
tem se, iuris sui assertor inse-
quitur: cur nõ de semetipso,
cælesti domino ius suum red-
dit, seruitutique quampri-
mùm se in famulatum eius
voluntaria oblatione dedit
æquus vtique tam sibi, quàm
in se arbiter.

XV. Cur in præsentium
rerum oblectabili defigimus
adspectu? Cur ijs tantùm li-
bet incubare, quæ cernimus?
numquid luminibus istis tan-
tùm viuimus, aut solos in v-
sum

sum gestamus oculos? Viui-
mus quoque & auribus, vt
possimus inhiare promissis.
Magni nos per hanc quoque
corporis partem affectus tra-
hunt, quæ spondentur, quæ
prædicantur, feruentibus vo-
tis, instantibus desiderijs ex-
spectemus. fidem promisso-
rum fidelis ille, ille auctor in-
culcat. Ambiamus ad opti-
ma, quæ pollicentur. quam-
quam si ipsis quoque oculis
benè & vtiliter vti volumus,
per istos etiam in futurũ cu-
piditate magna ex parte ra-
ptamur: si admirationem,
quam ex mundi contempla-
tione capimus, retorquea-

D mus

mus in ipsum tantæ machinæ
auctorem: aut si cogitamus
quantus in posterum splen-
dor lucis possit luminibus
occurrere, cùm se nunc tan-
tus insinuet: quàm magnifi-
ca fulgebit perpetuis forma-
rebus; cùm sit nunc tam spe-
ciosa perituris. Non ergo o-
portet in deteriorē nos pati-
tem officia sollicitare mem-
brorum; commodè potiùs in
vtramque temperentur vi-
tam, sicque custodiant tem-
porariæ vsum, vt æternæ non
abijciant ministerium.

XVI. Quod si nos ista a-
uocatio atque amor iuuat
& ipsum sensum oblectatio

sol-

De vera Sapientia. 47

sollicitat, est planè hic amor
summæ voluptatis, est non
solùm quòd amari effusissi-
mè possit, sed & quod maxi-
mè debeat, iucundum, præ-
clarum, vnicum, æternum
bonum, Deus inquam no-
ster, cui possis tam magno,
quàm pio igne flagrare, si in
locum anteriorum cupidita-
tum, pretiosa rursus deside-
ria succedunt. Si te in aliquo
capiebat tam magnificæ rei
dignitas, nihil illo magnifi-
centius: si te aliquid velut a-
ptum gloriæ accommodatúm-
que rapiebat, nihil illo glo-
riosius: si ad splendida ful-
gentium rerum ducebaris vi-

D 2 su,

fu, illo nihil clarius: si ad speciosa trahebaris intuitu, illo nihil pulchrius: si in aliquo te amplecti putabas veritatem, illo nihil verius: si in quoquam suspiciendam largitatem credebas, illo nihil munificentius: miraris quod purum est atque simplex: nihil illa bonitate sincerius. sollicitaris affluentium rerum copia? nihil illa abundantia copiosius: diligis aliquid tanquam fidum? nihil huius firmitus est fide. amas aliquid ut commodum? nihil commodius est huius ipsius amore. Est aliquid quod te vel severitatis, vel iucunditatis specie
tra-

trahat? non est magnitudine illa, dignatione illa quidquã aut terribilius, aut blandius. Requiritur in aduersis benignitas, in prosperis suauitas? vnicum est ex illo, aut in lætis gaudium, aut in mœstis solamen. Itaque ratione plenissimum est, te illum, in quo habeas omnia, amare præ omnibus.

XVII. Diuitiæ & quæcumque illa sunt, quæ te nunc amœnitatibus suis obtinent, non solùm intrà ipsum, sed etiam ab ipso habentur. Malè hætenus amor sparsus, diuinis deinceps reddatur excubijs: vaga adhuc affectibus

D 3 suis,

fuis, in sacros reducatur vsus
iam casta charitas; dilectio-
nemque opinionibus deuiã
cohibito errore castigans di-
rige, atque in Deum amorem
confer tuum: quia & quid-
quid nunc amas, suum est,
suum inquam, suum est. Est
enim tantus ille, vt, qui non
amant eum, iniquè quidem
sed tamen non nisi eius quid-
quam amare possint: sed ta-
men consideret, velim, arbi-
ter iustus, æquúmne sit dili-
gere opus, opifice neglecto,
derelictóque omnium crea-
tore rerum, in rem huius cu-
piditatibus suis passim atque
indifferenter incurrere: cum

vti-

ytique Deum oportuisset il-
licere ad amorem sui, vel per
hunc ipsum affectum suorum
operum. Et nunc homo auer-
sus in indignorum tantum fi-
gmentorum desideria atque
officia conuertitur, animis-
que incongruè dissidentibus
appetitor artis, desertor ar-
tificis complectitur speciem,
cuius non miratur auctorem.
Et quid de illa tam magna
multitudine dulcedinis suæ
diximus? Aut quid de tanta
& tam ineffabilis boni sua-
uitate, sancto ac profundo
charitatis eius thesauro elo-
cuti sumus? aut quando in-
quoquam de illo quispiam.

valet rei ipsius fando consequi dignitatem? Amare ergo eum iam non voluptarium tantum, sed etiam necessarium esse ducamus. Impium quippe est hunc non diligere, cui rependere non queas, etiam cum dilexeris: iniustissimum est, ut ei quæ possis tribuere nolis, cui etiam si velis, repensare non possis. Quid enim retribuemus Domino pro omnibus quæ retribuit nobis? Quid retribuemus vel pro hoc tantum, quod per fidem homini salutem dedit, statuitque, ut quam facillimum factu esset, per quod spem orbi terræ ac vitam

mor-

mortalibus propagaret? Et
vt ad ista descendam, illa ali-
quando externa omnia, id est
nationes & regna, putásne ob
aliud in ditionem ac ius ces-
sisse Romanum, & ob aliud
magnam partem generis hu-
mani in vnum transisse po-
pulum, nisi vt faciliùs tam-
quam medicamentum per
corpus vnum, ita per vnam
gentem fides infusa penetra-
ret, & vt capiti ingesta velo-
citer se per membra diffun-
deret? Alioqui non ita con-
currisset inter crebras & di-
screpantes ritibus, linguisque
gentes; nec tam longè per
nouorum semper graduum

obiecta transisset. Denique
B. Paulus per hunc eundem
populum determinans fidē
scribit se ab Hierosolymis vs-
que ad Illyricum Euangelio
Christi cuncta replese. Quā-
do autem istud inter natio-
nes aut multitudine innume-
ras, aut immanitate barba-
ras exstitisset? Inde est, quòd
nunc terra à solis ortu & oc-
casu, ab Aquilone & mari
Christum resonat, quòd ad
vitam omnia mundi latera
concurrunt, dum fidē Thrax,
fidem Libys, fidem Syrus; fi-
dem recepat Hispanus. Ma-
gnū ergo ex hoc, diuinæ
pietatis argumentū est, quòd
sub

sub Cæsare Octauius, cum utri-
que Romana possessio verti-
cem tenuit, tunc se Deus ter-
ris dedit. Itaque, ut tua apud
te proferam, cum ab ortu re-
gni huius centesimus & octo-
gesimus quintus ferè supra
millesimum vertatur annus,
quidquid vel sub illa domi-
natione regum vetusta, vel
sub illa deinde gemina ad-
ministracione Consulũ Rom.
accessit Imperio, omnia Chri-
sti aduentui preparata, & dif-
fundendæ fidei prouisa, po-
test, si quis idoneus est asser-
tor, ostendere. Nos ad pro-
positum reuertemur.

XVIII. *Nolite, inquit, di-*

D 6

lige-

ligere mundum, neque ea que
in mundo sunt, quia omnia
hæc conspectui nostro insi-
diosis coloribus lenocinan-
tur. Vis illa oculorum attri-
buita lumini, non applicetur
errori, & cum vitæ vsibus pa-
teat, non admittat causas
mortis. Carnis desideria, ut
egregiè Apostolus ait, mili-
tant aduersùs animam, om-
nisque illis in perniciem no-
stram cladèmq; procinctus
est: peruigilem, cum insur-
gunt aduersùs nos, stationè
tenent externorum planè ho-
stium more, dum sibi tantùm
virium acquirunt, quantùm
nobis subtrahunt. Ita ergo
ha-

hactenus de inextricabilibus
sæculi insidiantis illecebris,
de honoribus opibúsq; ser-
mocinatus sum, tamquam si
iucundus blandimentis suis
mundus vigeret. Quidquid
est, illarum rerum facies ad-
umbratis quondam nitori-
bus expolita iam obsoleuit,
omnisque fucatus splendor
intercidit. Vix iam hoc ha-
bet Mundus, vt fallat. Perijt
imago illa rerum ad decipiē-
dum vsque decora. Prius nos
seducere verò cogitabat ful-
gore; non poterat: prope iam
non valet & ipsa nos falsa o-
stentatione corrumpere. So-
lidis bonis carebat: ecce de-

ficit etiã caducis. Non hunc
aut ad tempus speciosa or-
nant, aut in posterum mansu-
ra confirmant; nisi nosmet-
ipsi decipimus pæne mundus
decipere nos non potest.

XIX. Sed quid dissimula-
mus ea expromere, quæ for-
tiora sunt? dissipatas loqui-
mur opes mundi, cùm iam ip-
se mundus in finem suum
vergens spatijs agatur extre-
mis. Quanto istud maius &
gravius est, quod iam ipse
non in longum erit? Quid
commemoramus attritam et
ius rem & supellectilem? Ne
immeritò in defectum viri-
bus ævo consumtis vrgetur

ada

De vera Sapientia. 59

adminiculisque suis destituitur, cum iam in senium nutanti onere succumbat. Postrema mundi ætas referta est malis, tamquam morbis senectus. Visa sunt videnturque iam dudum ista cano sæculo, fames, pestilentia, vastitas, bella, terrores. Hi sunt in vltimis iam annis languores sui: Hinc sæpè illa cælicernuntur signa motusque terrarum, permutatæ temporū vices, monstrosæ animantium fœcunditates: quæ omnia adhuc procedentis prodigia sunt temporis, sed iam deficientis. Atque hoc non infirmitatis nostræ verbis, sed etiam

iam

iam Apostolicæ auctoritatis confirmatur eloquijs. Illic enim legitur: *in nos fines sæculorum deuenerunt.* Quòd cum iam dudum dictum sit, quid cunctamur? quid expectamus? Urget nos dies ille, iam non noster tantùm, sed & sæculi. Omnis hora illud debetæ resolutionis admonet tempus instare, cum ancipit periculo finis alternus, & discrimen geminum, vnâ omnibus mortem minatur. incumbit mihi misero iam mundi mortalitas, tamquam mihi non sufficiat ad terrorem mea. Quid palpamus metus nostros? securitati locus non est,

De vera Sapientia. 61

est, quando terminus in nos
impendet indifferenter, sin-
gulorum hinc, hinc omnium.

XX. Quo magis est in hoc
non iam dicam sæculi exitu,
sed vel in hoc rerum eius de-
fectu hominum miseranda
conditio, qui sibi nec futuro-
rum spem gaudiorum repo-
nunt, cum iucunditate præ-
sentium non fruuntur. Vo-
luptatem vitæ breuioris non
capiunt; perpetuæ sperare
non possunt: bonis tempo-
ralibus non vtuntur; non v-
tentur æternis. Hic rei pa-
rum; illic spei nihil. Dolen-
dus prorsus atque miseran-
dus hominis status iste est,
nisi

nisi fortè faciat de acerbissima
ma conditione congruam
necessitatem; nisi ob hoc i
psum ad potiora vtilitatis su
remedia se corrigat, conten
dátque ad illa salubrioris vo
ta consilij: præsertim cùm it
dilacerata præsentis tempo
ris res sit, vt, qui vnus futu
sæculi commodum perdit, v
triusque perdiderit. Dirigen
da est omnis animi intentio
in spem futurí: quam spem
vt plenius ac manifestius cõ
sequaris, aperire eam etiam
sub alicuius exempli condi
tione non abnuam. Si cui al
quis quinque hodie ex ære
denarios offerat, quingento
verò

verò aureos in crastinum
spondeat, optionemque of-
ferat, utrum æs ad præse-
mere, an aurum mallet in po-
sterum, dubiumne est quin
præoptet grandia illa mune-
ra cum parua mora? Tu quo-
que, brevis huius atque æter-
næ vitæ conditione perspe-
cta, non eligas capere vilia,
cum sperare possis pretiosa.
Non est tanti sumsisse parua,
quanti est expectare quæ
magna sunt. Quod si omne
hoc fragile quod in mundo
est, & videmus & capimus:
spei verò à sperando inditum
nomen est, manifestum est
nequaquam in hoc sæculo
spem

spem possideri, in quo his,
quæ intuemur, & fruimur.
Spes enim quæ videtur, non
est spes: nam quod quis videt,
quid sperat? Ergò quæcum-
que illa spes rebus miscetur
humanis, quærenda est in fu-
turum! alioquin nec spes ap-
pellari potest, si non spera-
tur. Itaque manifestiorem in
futurum rem spei sequimur
quam spem rei in præsentia-
bus experimur. Ecce ea, quæ
nobis in ipsos oculorum ad-
mouentur obtutus, non ab-
solutè quasi oppressis visibus
intuemur: multò verò cer-
tius in ea, quæ eminus offe-
runtur, velut expeditis lumi-
nibus

De vera Sapientia. 65

nibus intendimus : ita ferè c-
uenisse de præsentibus futu-
risque, non est ambigendū.
Nam præsentia tamquam in
oculos ingesta non rectè cer-
nuntur: futura tamquam ab
oculis reducta manifestissimè
perspiciuntur. Neque hanc
fiduciam futurorum incerto
auctore præsumimus, sed Do-
mino nostro Iesu Christo ve-
rissimo sponse veritatis, qui
iustis interminabile regnum,
& ampla beatissimæ æterni-
tatis præmia pollicetur : qui
etiam per ineffabile sacra-
mentum assumptę carnis idem
homo & Deus reconciliauit
hominem Deo, ac magno

E

ab-

abscuditóque mysterio passionis mundum crimine absoluit. Itaque manifestatus est in carne, iustificatus est spiritu, apparuit Angelis, prædicatus est gentibus, creditus est in mundo, assumtus est in gloria. Propter quod Deus eum exaltauit, vt omnia confiteantur nunc in cælo & in terra, in mari & in abyssis, quia Dominus IESVS in gloria est, Rex & Deus ante sæcula.

XXI. Quin tu repudiatis illis PHILOSOPHORVM præceptis, quorum lectioni operam ac ingenium accommodas, ad imbibenda Christiani do-

dogmatis studia animum
adijcis? Illic quoque, quo fa-
cundia tua atque ingenium
exerceatur, inuenies; breuī-
que tibi liquebit, quantū hęc
nostra, idest, pietatis verita-
tisque præcepta, illis Philoso-
phorum præceptis debeant.
In illis namque eorum præ-
ceptis vel **ADVMBRATA VIR-**
TVS, vel FALSA SAPIENTIA;
in his verò consummata iu-
stitia, solida veritas contine-
tur: Vnde licet dicere, **PHI-**
LOSOPHIÆ ALIOS NOMEN
VSVRPASSE, NOS VITAM. Et
enim qualia ab his dari pos-
sunt præcepta viuendi? Cau-
sam nesciunt. Ignorantes e-

nim Deum, & statim ab exordio iustitiæ declinantes cōsequenti in cætera feruntur errore. Sic fit postea, vt studiorum taliū finis, sit VANITAS. Si qui apud illos honestiora definiunt, huic iactantiæ deseruiunt, huic laborant. ITA APVD EOS, NON EST VACVA VITIIS, ABSTINENTIA VITIORVM. Hi itaque sunt, sicut scriptum est, qui terrena sapiunt. Vnde manifestè ostenditur, veram eos iustitiam, veram sapientiam non videre. Anne aliquis ex illa ARISTIPPI schola veritatem videbit, qui ingenio suo à suibus aut pecore nihil dif-

differt, cum beatitudinem in corporis voluptate constituat, cui Deus venter est, & gloria in pudendis eius? Hic honestum iustumque precipiet, apud quem prodigus, impudicus, adulter philosophatur?

XXII. Sed alius aduersus PHILOSOPHOS dicendi locus reseruetur: ego ad hæc veniam, propter quæ tecum loquor. Omitte iam illas, quibus oblectaris, maximè GENERALES eorum SENTENTIAS, breuiter ex omni disputationis genere collectas; atque ad studia te nostrorum & scripta conuerte. Ibi tu opti-

mè pectus tuum multifaria
instructione satiabis : ibi ad
inculcandam fidem , non hi
quidem verbis , sed tamen
ista dicentur tibi. Verbum
Dei qui non credit, non in-
telligit. Ibi tu admoneberis
dominum, quia dominum
vocas, metue : quia patrem,
dilige. Ibi tu veras hostias
disces audiendo ; acceptissi-
ma Deo sacrificia sunt, iusti-
tia & misericordia. Ibi tibi
istud insinuabitur ; Si ama-
re, proximum dilige : quia ni-
hil magis commodis tuis da-
bis, quàm quòd contuleris
alienis. Ibi tibi præcipietur
nullam esse causam tam di-
gnam

gnam putes, qua tibi iusta fi-
at mors hominis. Illic aduer-
sus illicita moneberis: libidi-
ni resiste tamquam hosti a-
cerbissimo, qui insultare vi-
ctis etiam contumelia cor-
poris gaudeat. Illic, ne con-
cupiscas, istud edoceberis:
Melius est nolle, quæ non
habeas, quàm habere, quæ
velis. Illic, ne irascaris, hoc
ingeretur: Qui prouocatus
irascitur, tunc solùm non i-
rascitur, cùm non prouoca-
tur. Ibi etiam de inimicis au-
dies: Amato non amantem:
quia amantem vix vllus non
amat. Illic sæpius id tibi ite-
rabitur: Thesaurum is bene

recondit, qui indigentibus di-
uidit. Perdere enim iam non
poterit, quod largiendo col-
locavit. Illic etiam feliciora
suadeberis, cùm dicetur: fi-
delium coniugiorũ fructus,
est continentia. Ibi tu discer-
nenda cognosces, cùm audi-
es: Mala sæculi huius iustis
iniustisq̃ue communia sunt.
Ibi tibi istud audiendum of-
feretur: Maior ægritudo est
languere animã vitijs, quàm
corpus morbis. Ibi tibi ad
comendandam pacem istud
pronuntiabitur: impatienti-
bus similitudo morum, causa
discordiæ. Ibi, ne sequaris
malos, istud audies: Pruden-
tem

ten
stu
fit
Illi
ta
no
qu
Illi
De
aga
cũ
me
ian
cũ
tur
gen
qu
run
ad

tem & sapiens informat, &
stultus: Ille, quid imitandum
sit, docet; iste quid vitandū.
Illic & ista proferentur: mul-
ta profunt nescientibus: ideò
non minor est Dei in operto,
quàm in aperto benignitas.
Illic admoneberis: gratias
Deo non magis in prosperis
agas, quàm in aduersis; &
cùm prospera sint, te non
meruisse fatearis. illic tibi et-
iam remotiora patefient,
cùm ista prædicabuntur: Fa-
tum non esse: interrogent
gentes vel leges suas, quæ uti-
que non puniunt, nisi facto-
rum voluntatem. Illic audies
ad custodiendam puritatem

E s &

& ista præcipi: Si vis esse ve-
rax, suspicax non eris: Non
suspicamur, nisi quod nesci-
mus. Ibi de sublimioribus
quoque istud audies: In Deo
vero mente defixus, à passio-
nibus cùm titillatur, à cælo
in terram deuoluitur. Ibi tibi
& hæc memorabuntur: Cùm
hîc mali interdum bona ca-
pian, boni malis afflicten-
tur, qui futurum Dei iudici-
cium non credunt, iniquum
(quod absit) Deum iudicant.
Illic tibi suggeretur: Etiam
in secretis tuis, quod velis ho-
mines nescire, ne feceris
quod Deum, ne cogitaueris.
Ibi tibi contra omnem fratrem
dem

dem dicitur: infelicius est decipere, quàm decipi. Illic & aduersùs iactantiam consummantia tibi hæc præcipientur: vanitatem tantò magis fuge, quanto melior efficeris. Cætera enim vitia crescunt vitijs, vanitas virtutibus. Et ista quidem pauca de studijs carptim, ac breuiter prælibata sunt. Quod si ad fontes ipsos sacri eloquij scrutator accesseris, ibi tu non exteriora magis, quam interiora mirabere. Ita scriptura dum intrinsecus radiat, velut pretiosissima quæque gemma, in profundum fulgorem considerationum demittit

tit

tit oculos. hoc tu caligantem
mentis aciem nequaquam
refugus insuesce; hoc interne
ac salubri cibo disce animam
famem pascere.

XXII. Per opus miseran-
tis domini id fore non diffi-
dimus, vt nostrorum appe-
tens, & dissimulator tuorum,
inania fastidias & solida con-
cupiscas. Imprudentissimum
est, cum pro nobis ferè tam
multa Deus fecerit, nihil nos
metipfos fecisse pro nobis:
cumque ille in operibus suis
ad commoda humana respe-
xerit, hominem nolle sibi cõ-
sulere. Consulimus verò, si
nos in Dei cultum affectum-
que

que reddimus. vera quippe
beatitudo est, seculi beatitu-
dinem spernere, neglectisque
terrenis in diuina flagrare.
Proinde iam nunc omnia di-
cta factaque tua ad Deum,
vel propter Deum dirige.
Obtine, vt tibi comes sem-
per sit illa: & tibi custos erit.
Tam fida est innocentia. Ma-
gnum est virtutē sequi, nos-
que ei aliquid pro virili por-
tione conferre. Nec pauen-
dum est, ne se ab his, quæ usu
inoleuerunt, animus per me-
liorem vitam non valeat ab-
soluere. Idem ille, cui sanan-
dos nos tuendosque offeri-
mus, vires præstat affectui,
vnde

vnde autem vel æstimatione
comprehendere valeat quis
que futurorum remuneratio-
nem bonorum? Ecce hic di-
uina, vt cernimus, munifi-
centia cunctis promiscuum
vsum clarissimæ lucis indul-
sit. Datur pio & impio, com-
munem spectare solem, om-
nibus creatura famulatum
suum benignis seruat officijs
bonorum malorumque to-
tius mundi indiscreta posses-
sio est. Cùm hic igitur tam
præclara Deus iustis pariter
& iniustis tribuat, qualia
sunt putanda, quæ iustis re-
seruat? Consideremus, qui
tanta dedit, quanta restituet.

qui

De vera Sapientia. 79

one
uif.
tio
di.
uifi.
m.
dul.
om.
om.
m.
zijs
to.
fel.
m.
icer
lia
re.
qui
uict
qui

qui tam magnus est in donis,
quam magnus erit in premijs?
Si tam inæstimabilis est mu-
nerantis benignitas, quæ illa
remunerantis? Ineffabilia
sunt, quæ præparauit Deus
his, qui diligunt eum rectè,
planè, atque manifestè: quia
verè immensum est, quàm
magna repondet bonis, qui
tam magna largitur ingratis.
Circumfer oculos, & de pe-
lago negotiorum tuorum,
velut in quemdam professio-
nis nostræ portum prospice,
prorámque conuerte. Vnus
hic portus est, in quem nos
ab omni fluctuantis sæculi
iactatione referamur, quem
in-

inter irruentes mundi turbulentes fessi petamus: huc cunctis confugiendum est, qui frementis sæculi tempestatibus vexantur: hic statio fidissima, & quies certa: hic late recessus exclusis fluctibus silent: hic blanda tranquillitas serenum renidet. huc cum fueris delatus, tuto navis tua post inanes labores, hic ad crucis ancoram fundata retinebitur. Sed iam prolixior scriptorum pagina modum poscit. Vim cælestium præceptorum arctè breuiterque collectam in summam accipe ad Dei honorẽ hæc sunt mandata omnia, Ignosce, meque agnosce.